

Všehoschopní fachmani a jejich fligny

Když přišel Tarantino s parodováním gangsterek, všichni se náramně bavili. Ve hře Fligny, koks a fachmani Mohameda Ruabhiho vstupují na scénu ještě přitroublejší postavy, povaleči a zlodějčci z pochybné francouzské čtvrti, kteří své zmatkaření zakrývají siláckou mluvou. Historka o pěti kumpánech, blondýně a vloupání k balíku peněz pojednaná jako ztřeštěná gangsterská komedie je vítanou příležitostí pro bezručovské herce a ovšem také pro nápaditého režiséra Eduarda Kudláče. Premiéra inscenace se uskutečnila v Divadle Petra Bezruče 13. května 2016.

Pozadí scény tvoří souvislá šedá zeď, uprostřed je do ní vklíněn bar. Je večer nebo noc někde na ulici pochybné čtvrti. Hádající se dvojice individuí odklidí zmláceného transvestitu a ulice se zaplní jim podobnými postavami, které stále cosi vyřizují, telefonují, napadají se a překřikují. Během zmatku a horečného, ale nikam nevedoucího dění, rozeznáváme aktéry. Jsou to kokainista a mamánek Tony, homosexuál a exhibicionista Jo, horkokrevný fantasta Ritchie, ukecaný poskok Franckie a jejich šéf Sergio, jenž má respekt taky proto, že se "nějakou dobu vyhýbal společnosti". Obsluhuje je barmanka Pamela, typická blondýna. Po nějaké době se Sergiemu podaří shromáždit a zklidnit nesourodou partu a vyjevit plán na "loupež století", totiž jak se dostat k penězům zazděným na opuštěném zámku.

Partu nezkušených, chvástavých povalečů ovšem šéf nemůže uhlídat, jak se ukáže v následujícím sledu vtípně pointovaných scének nabitých situačním a slovním humorem. Při shánění sbíječky pomůžou muslimský zprostředkovatel a obchodník, bourání zdi všechny neuvěřitelně zapráší, v neznámém prostředí a světlu hlavovek nešikovně bezradně tápají a v tom nejlepším se ozve výstražné houkání a pak ještě telefonát. Jak to všechno dopadne, už divák asi předpokládá, ale nakonec bude přece jen překvapen... Prostor dýchá autenticitou, Mohamed Rouabhi si podobné situace a postavy dovede dobře představit jako syn alžírských přistěhovalců vyrostlý na pařížské ulici. Jeho komedie mají sociální kontext stejně jako hra Arnaques, cocaine et bricolage, jejíž břínek a štávu zdařile převedl Jan Tošovský do mluvných dialogů. I otrlejšího zarazí, že každé druhé slovo je vulgární, přepepřená řeč zesiluje grotesknost děje. Divadlo sice odráží realitu karikovaně, ale třeba se tak mluví v podobném prostředí i u nás. (Kvůli průměru ostrých, jinde vytečkovaných slov není představení vhodné pro diváky mladší 16 let).

Nosnými postavami inscenace jsou Lukáš Melník jako suverénní a machrující, ale v kritických momentech znejistělý, od ostatních kloboukem odlišený šéf party Sergio, a Michal Sedláček, jehož dětinský, halasně činorodý kokainista Tony visí na židovské matce a čeká potomka. Projevy ostatních jsou komponovány do vyváženého celku. Zbrklý bijec Ritchie Vojtěcha Říhy je trochu mimoň jako amatérský básník, obdivovatel východních moudrů a bylinných přípravků. Bojovný homosexuál Jo Milana Cimeráka se chlubí technickými znalostmi, nejvíce ovšem svým přirozením. Agilní nohsled Franckie Jakuba Burýška se kryje autoritou šéfa. Okrajové úlohy muslimů pojal Miroslav Kudela jako orientálně zdvořilé, neprůhledné typy. Roli protřelé Pamely, která dovede získat koho chce i co chce si vychutnala Pavla Gajdošíková.

Eduard Kudláč, umělecký šéf progresivního žilinského divadla, si sám vybral hudbu s atmosférou stvrzujícími jazzovými songy, Eva Kudláčová Rácová navrhla náladě odpovídající výpravu s kostýmy v kontrastu šedi a lesku, černé a bílé. Režisér respektoval zaměření Divadla Petra Bezruče a dobře si porozuměl se souborem, postavám dal ostře vyhraněné obrysy a sladil projev různě disponovaných herců. Z gangsterské parodie s jednoduchou zápletkou, šťavnatými dialogy a trefnými pointami vytvořil

svěží, dynamickou, divácky vděčnou komedii, která je prostoupena duchem kamarádství a sounáležitosti, prvky stmelujícími každé společenství.

Milan Líčka / Ostravablog.cz / 4. června 2016

Drsná komedie ze současné Francie v Divadle Petra Bezruče popichuje ostravskou ulici

Pětice zlodějíčků má dokonalý plán - chce uloupit zámecký poklad. Má to ale jeden háček, v cestě jim nestojí nikdo menší než jejich omezený intelekt. To je základní dějové východisko gangsterské komedie Fligny, koks a fachmani, kterou v páteční premiéře uvedlo Divadlo Petra Bezruče v Ostravě.

Premiéra uzavírá jubilejní sedmdesátou sezónu divadla. Osmdesát minut pepného slovního humoru bez přestávky osvěží divákovy bránice, zvláště v případě, že si libuje v ukecaných filmech Quentina Tarantina. Figurky z podsvětí v podání té mladší části pánského souboru spolehlivě pobaví a téma lehce zabrousí i do společenské satiry.

Dramatik Mohamed Rouabhi není žádný místní mušketýr neuznaného talentu. Naopak, do doby Fligen, koku a fachmanů realizoval již pěknou řádku divadelních záseků, her i režii v rodné Francii. Jeho alžírský původ dává situaci aktuální politický rozměr. Mezinárodní pozadí této inscenaci sahá i dál. Nastudování se totiž ujala vycházející hvězda ze Slovenska, režisér Eduard Kudláč. Pod jeho vedením vznikla nadnárodní freska o pokřiveném světě špinavých zlodějíčků. Slangové narážky i svérázná poetika gangsterských lůzrů ze zapadákov jede v jeho otěžích skoro na doraz. A co v dnešních časech může hýřit pestrobarevněji, než právě francouzská periferie.

Tak za prvé, všem tady velí italský frajer a kápo Sergio (Lukáš Melník), hned vedle něj se vyjímá militantní homosexuál a drsný Francouz Jo (Milan Cimerák). Po ruce mají ortodoxního Žida, co ujíždí na koku, mladíčka Tonyho (Michal Sedláček). Do rytmu jim přizvukuje poněkud drhnuoucí básník a mlátička Ritchie (Vojtěch Říha), který si může podat ruce s Joovým vypatlaným nohsledem Fanckiem (Jakub Burýšek). Jako třeshinky na poťouchlém dortu pak září muslimský Asiat Casali-Basmati (nápověda Miroslav Kudela) a barová holka poslední kategorie Pamela (Pavla Gajdošíková). Její zářivá paruka bije do očí v podniku plném flirtů, které při nasvícení září jako tekoucí provazy cifer z Matrixu. Ale akce je na bodu mrazu, lépe řečeno vězí na ostré špičce svalnatých jazyků pětice hochů.

Drsní týpkové, perfektně vymyšlený plán, ale zároveň pár nepředpokládaných vybočení. Tři mušketýři, komedie, která uzavírala u Bezručů sezónu minulou, už odešli a doba si žádá nové hrdiny. Nejsou to žádní zbabělci, chybí jim jenom rozvaha. Francie měla vždy styl, zejména ve filmovém umění, které se ve Flignách prosazuje. Přichází do doby, kdy klasické francouzské gangsterky i komedie už vymřely. Na pomoc tak přichází styl amerických cool parodií. Domácí inscenátoři sázejí na oblíbenost snímků Quentina Tarantina a jeho pohrobků.

V originále brousí Mohamed Rouabhi více do společenské satiry. Zejména co se týká pokoutní skladby francouzského obyvatelstva, kde není daleko k výbušnému rasovému koktejlu. Ostravská verze je v tomto směru decentní. Těžko bychom ve zdejších ulicích hledali na každém rohu fetující židy, italské mafiózy a machistické teplouše. Přesto je v nich něco zvráceně sympatického a ve svém chování nemají tyto postavy daleko k obecnému vzorku mládeže poflakující se na místním nároží. Nevědí do čeho píchnout a nejraději by se viděli v balíku. Musí se však spokojit s hracími automaty. Tedy spíše s neustálým žvaněním do mobilů, pochopitelně nejlépe kradených.

V tomto směru a s jadrným slovníkem funguje inscenace trefně a chtě nechtě pobaví. Disponuje nezapomenutelnými scénami na hraně absurdního dramatu. Vyloupení pokladu v bílých kombinézách a s čelovkami patří k nejlepším z nich. Bizarní situace jak z komiksu graduje telefonickou etudou Michala Sedláčka, když jeho postavě během loupění zazvoní mobil a on jej ke zděšení všech kumpánů zvedne.

Mohou mu závidět nejen všichni ti diváci, kteří na vyzvání místního zvoníka (hlas Norberta Lichého) vypnuli své telefony. Mohou se ale zapojit do této slovní šarády ve své mysli. Tady si každý řekne: Tak tohle jsem už přece zažil. Tady divadlo opravdu jiskří. Hra srší v zálibách jednotlivých hrdinů, v pochybném prostředí zapadlého baru s peroxidovou blondýnou s drsným hlasem, vegetariánkou, rozdávající bezelstně mléčné koktejly. Atmosféru patové situace navodí už jen první pasáž, kdy se nad tělem transvestity v bezvědomí (Martin Plichta) sklánějí dva gangsteři, aniž by se navzájem dokázali domluvit. Slovní kulometná palba připomene nejen hrdiny z filmů střední generace, ale třeba takové nestárnoucí perly jako Millerova křížovatka od bratří Coenů.

Škoda, že se z českého povědomí vytratily famózní francouzské gangsterky s Delonem, které točili Jean-Pierre Melville nebo Jules Dassin. Tady je to najednou o level níž. Obleky nahradily teplákovky a kšiltovky. Slovní přestřelky odkoukané z laciných filmů Quentina Tarantina se cení ani ne tak pro skladbu záběrů, jako pro donekonečna omílané fráze. Čím bizarnější spojení, tím větší úspěch a efekt na oko, ale na divadle se pod jeho slupkou skrývá sonda do hlubin hercovy duše. A ten si tady v okamžiku před okurkovou sezónou pěkně zalítá, krásně si užije příležitost charakteru puštěného z řetězu, přitom drží partu.

Přispívá k tomu jasně daný vizuál – ponuré barvy a ostře řezané kontrasty. Pětice výtečníků je ztvárněna natolik vyrovnaně, že z herců těžko někoho vyzdvihnout nad ostatní, je to sehraná parta, snad Michal Sedláček si svým kvílivým blackoutem koleduje o nejbizarnější figuru. Jiní se drží zkrátka a odchod oknem Vojtěcha Říhy na ostravskou ulici už nemá takový říz, jako když si Bezručí vyrovnávali účty s kritiky ve dnes již stažených Třech mušketýrech. Tento typ divadla nepotřebuje komentář, mikrofon, kterým komentuje hru na jevišti postava Pamelý je až nadbytečným a u Bezručů nadužívaným. Přes svou „nadrádnost“ jsou Fligny drsně ostravské a dobře do tohoto města zapadnou. Už jen proto, že ve svém prvním českém uvedení se tato hra v Klicperově divadle v Hradci Králové uváděna pod názvem Fligny, koks a kutilové. Je to tak, v Ostravě máme místo kutilů fachmany, ale také o rok více nebezpečnější kus. Přístupnost drsné komedie se totiž zvýšila z patnácti na šestnáct let. Není to mnoho, ale drsnější titul ve zdánlivě vypulírovaném černém městě sakra potěší.

Martin Jiroušek / Ostravan.cz / 14. května 2016